

N^{er} 49.

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWODZTWA AUGUSTOWSKIEGO.

Servi simus Legum...

SUWAŁKI, dnia $\frac{21. \text{ Listopada}}{3. \text{ Grudnia}}$ 1856. roku.

WYDZIAŁ SŁUŻBY OGÓLNEJ. KOMISSYA WOJEWODZTWA AUGUSTOWSKIEGO.

W wykonaniu Reskryptu Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego z dnia 12. Października (30 Września) r. b. Nr. 42, 44. przepisy i porządek w jakim legitymacya szlachectwa następować winna, Kommissya Wojewódzka do powszechniej podaje wiadomości, a najprzód Dekret Najjaśniejszego PANA z d. 7. Lipca (25 Czerwca) r. b. i dołączone do niego prawo o szlachectwie w Królestwie Polskiem — powtórę organizacya Heroldyi z 9. do niej podlit: A. B. C. D. E. F. G. H. I. należącemi wzorami, a co do obwieszczenia Heroldyi z d. 6. Września r. b. i rozpoczęciu przez nią swych czynności, takowe pod d. 15. (3) Września r. b. w Nr. 25. Dziennika Wojewódzkiego jest już umieszczone. Powyższe więc przepisy i porządek w legitymacyi, jedne po drugich w Dzienniku Wojewódzkim dla wiadomości każdego umieściwszy, Kommissya Wojewódzka podaje sposobność mieszkańcom Województwa do korzystania z takowych przepisów, w miarę których z podaniami swemi o legitymacya do praw szlachectwa postępować mogą.

Suwałki, dnia 10. Listopada (29. Października) 1856. roku. Nr. 8, 043. 564.

Radca Stanu, Prezes M. WITANOWSKI.

Sekretarz Jlny Kotodziński.

Wypis z protokołu Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego.

z Bożę Łaski

M Y M I K O Ł A J I.

Cesarz Wszech Rossyi, Król Polski, etc. etc. etc.

Statutem Organicznym w dniu 14. Lutego 1832. r. Królestwu Polskiemu nadanym, określając ogólne prawa wszystkich mieszkańców tego kraju, już wtedy zamierzaliśmy następnie oznaczyć pra-

wa każdemu stanowi właściwe. Zgodnie z tym zamiarem naszym uznaliśmy za przyzwoite przede-
wszystkiem urządzić stan szlachecki.

Ze zmianą kształtu Rządu, wielokrotnie zmieniała się w Królestwie Polskiem pierwiastkowa
postać szlacheckiego dostojenstwa. W roku 1807. zmieszane pod względem praw swoich ze wszy-
stkiemi innemi stanami, szlachectwo stało się prostym honorowym tytułem

Takowe położenie onego, niemoże byż odpowiedniem obecnemu rzeczy porządkowi. W Rzą-
dzie ściśle Monarchicznym wszystkie stany używając zarówno opieki ustaw krajowych, powinny
mieć oznaczone i zabezpieczone temiż ustawami oddzielne istnienie, właściwe prawa i powinności.

Za podstawę praw dostojenstwa szlacheckiego, uznaliśmy sprawiedliwem przyjąć w Króle-
stwie też samą główną zasadę, na której szlachectwo ugruntowane jest w Cesarstwie, a mianowicie
inię nabyte przez znakomite zasługi w wojskowym i cywilnym zawodzie.

Tym sposobem otwiera się pole, jednym do nabywania szlachectwa przez odznaczającą się te-
raźniejszą służbą, drugim do przywrócenia świetności imienia przodków, skoro po udowodnieniu
porządkiem przepisany pochodzenia, ona połączoną będzie z rzeczywistą teraźniejszą służbą.

Zatwierdziwszy ułożone na tych głównych zasadach i do niniejszego przyłączone prawo o szla-
chectwie w Królestwie Polskiem, po należytem onego roztrząśnieniu przez Departament Rady Pań-
stwa do spraw tegoż Królestwa, rozkazujemy:

1. Prawo powyższe wprowadzić w wykonanie.

2. Gdy z utworzeniem w skutek tegoż prawa Heroldyi, ustanowiony w 1832. r. Komitet tym-
czasowy w Warszawie, staje się niepotrzebnym, takowy przeto Komitet rozwiązać, i akta onego
przenieść do Heroldyi.

Dan w Peterhofie, dnia 7. Lipca (25. Czerwca) roku Pańskiego 1836. a Panowania Na-
szego jedenastego.

(podpisano) MIKOŁAJ.

(L. S) przez Cesarza i Króla, Minister Sekretarz Stanu
w Zastępstwie Pomocnik Ministra IG. TURKUL.

Zgodno z oryginałem, Minister Sekretarz Stanu, w Zastępstwie
Pomocnik Ministra (podpisano) IG. TURKUL.

Zgodno z oryginałem Sekretarz Stanu (podpisano) J. TYMOWSKI.
Zgodno z wypisem, Dyrektor Główny, Prezydujący w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości,
w Zastępstwie Członek Rady Stanu A. WYRZECZOWSKI.

Za Sekretarza Jeneralnego Szef Bióra B. Bruck.

Dzień ogłoszenia 28. (16) Sierpnia 1836. roku

P R A W O

O szlachectwie w Królestwie Polskiem

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

O nabywaniu praw szlacheckiego stanu, tudzież o jego przechodzeniu i dowodach.

Art. 1. Szlachectwo jest dziedziczne, albo osobiste.

ODDZIAŁ I.

O nabywaniu szlachectwa dziedzicznego.

Art. 2. Szlachectwo dziedziczne nabywa się:

1. Przez służbę wojskową i cywilną.
2. W skutek otrzymania orderu Rossyjskiego, Cesarско-Królewskiego, przez osoby w służbie
zostające.
3. Przez łaskę szczególną Monarchy.

1. O nabywaniu szlachectwa przez służbę

Art. 3. Przez służbę wojskową nabywa szlachectwa dziedzicznego każdy mieszkaniec Króle-
stwa Polskiego, który obecnie służy, lub na przyszłość służyć będzie jako oficer w wojsku Cesar-
skiem.

Art. 4. Przez służbę cywilną nabywają szlachectwa dziedzicznego wszyscy, którzy obecnie
sprawują, lub nadal sprawować będą, wskutek nominacyi, urząd VI. albo wyższej klasy, podług
ogólnej klasyfikacyi urzędników cywilnych Królestwa.

Art. 5. Urzędnicy powołani na posady przez Rząd tymczasowy Królestwa Polskiego od dnia
16. (4) Września 1831. r. uważają się za posiadających nominacye, jeżeli niebyli następnie oddaleni
ze służby, lub od niej uwolnieni.

2. O nabywaniu szlachectwa w skutek otrzymania orderu.

Art. 6. W skutek otrzymania Rossyjskiego Cesarско-Królewskiego orderu, nabywają szla-
chectwa dziedzicznego:

1. Duchowni Grecko-Rossyjscy, Grecko-Unicycy, i wyznań Ewangelickich. Duchowieństwo
Rzymsko-Katolickie, w skutek otrzymania Rossyjskiego orderu, używa osobiście wszelkich praw
i przywilejów tegoż szlachectwa.

2. Wszystkie osoby zostające w służbie wojskowej lub cywilnej.

Art. 7. Mieszkańcy Królestwa Polskiego ozdobieni orderem Świętego Włodzimierza, Białe-
go Orła i Świętej Anny, od dnia 3. Maja (21. Kwietnia) 1815. r. Cesarско-Królewskim orderem S.
Stanisława I klasy od tegoż dnia i roku, orderem S. Stanisława dalszych class od dnia 29. (17) Li-
stopada 1831. r. mają prawo prosić o nadanie im szlachectwa dziedzicznego. Podania ich zanesione
będą do Namiestnika Królestwa w terminie tym końcem zakreślonym, a mianowicie przez osoby prze-
bywające w Królestwie Polskiem lub w Rossyi, w ciągu roku, przez osoby zaś przebywające za gra-
nicą z dozwolenia Rządu, w ciągu dwóch lat od ogłoszenia niniejszego prawa.

Art. 8. Szlachta dziedziczna Rossyjska i Wielkiego Xięstwa Finlandzkiego, używa i w Kró-
lestwie przywilejów tamecznej szlachty dziedzicznej.

ODDZIAŁ II.

O nabywaniu szlachectwa osobistego.

Art. 9. Szlachectwo osobiste nabywa się:

1. Przez otrzymanie oficerskiego stopnia przy uwolnieniu od służby wojskowej.
2. Przez służbę nieszlachecka w urzędowaniu cywilnem, poczynając od X. klasy, podług ogól-
nej klasyfikacyi urzędników cywilnych Królestwa Polskiego.
3. W skutek otrzymania orderu Rossyjskiego przez osobę niezostającą w służbie, ani też będącą
szlacheckiego stanu
4. Przez szczególną łaskę MONARCHY.

Art. 10. Szlachta osobista Rossyjska, używa także i w Królestwie Polskiem praw onęj słu-
żących

ODDZIAŁ III.

O przechodzeniu i udzielaniu się szlachectwa.

Art. 11. Szlachectwo dziedziczne przechodzi i udziela się: 1. Przez urodzenie. 2. Przez
małżeństwo. Szlachectwo osobiste udziela się tylko przez małżeństwo.

A. Przez urodzenie

Art. 12. Przez urodzenie szlachectwo dziedziczne przechodzi na wszystkie dzieci prawe i po-
tomstwo ich obojędnej płci:

1. Od osob, które przed ogłoszeniem niniejszego prawa były stanu szlacheckiego
2. Od osob, które nabyły szlachectwa po ogłoszeniu niniejszego prawa.

Art. 13. Szlachectwo dziedziczne, nabyte przez służbę wojskową i cywilną, jako też w sku-
tek otrzymania orderu Rossyjskiego Cesarско-Królewskiego, przechodzi od tego, który je pier-
wszy nabył na wszystkie jego dzieci i ich potomstwo, niewyłączając nawet dzieci poprzednio uro-
dzonych. Szlachectwo nadane przez szczególną łaskę MONARCHY, przechodzi tylko na potom-
stwo urodzone po dniu nadania onego uszlachconemu, jeżeli przy nadaniu nie zostało rozciągnięte do
dzieci przed uszlachceniem zrodzonych.

B. Przez małżeństwo.

Art. 14. Każdy szlachciec udziela swęj żonie szlachectwo, bez względu na jej pochodzenie
lub poprzednie małżeństwo.

Art. 15. Córka szlachcica dziedzicznego wstępująca w związek małżeński z nieszlachcicem,
zachowuje stan swój, lecz go nieudziela ani mężowi, ani dzieciom. Toż samo rozumie się o wdowie
szlachcica, wstępującej w związek małżeński z nieszlachcicem, jakiegokolwiekby ona była pocho-
dzenia.

ODDZIAŁ IV.

O dowodach szlacheckiego stanu.

1. O dowodach szlachectwa nabytego po ogłoszeniu niniejszego prawa.

Art. 16. Dowodami nabytego szlachectwa po ogłoszeniu niniejszego prawa są:

1. Wydane na szlachectwa akta i dyplomata.
2. Patenta na stopnie oficerskie i stany służby wojskowych, w formie przepisanej sporządzone.
3. Nominacye na urzędy cywilne i stany służby cywilnej, należycie poświadczone.
4. Reskrypta najwyższe, tudzież patenta Kapituły Rossyjskich Cesarzsko - Królewskich orderów, na otrzymane ordery; a w braku tych dowodów, poświadczenia Kapituły.
5. Postanowienia Najwyższe nadające szlachectwo, bądź dziedziczne, bądź osobiste.

2. *O dowodach szlachectwa nabytego przed ogłoszeniem niniejszego prawa.*

Art. 17. Dowodami szlachectwa nabytego przed ogłoszeniem niniejszego prawa są:

1. Dyplomata Panujących lub Konstytucye Sejmów, szlachectwo albo herb nadające.
2. Dokumenta stwierdzające: *a.* Ze osoba, która dowodzi szlachectwa, albo jej przodkowie posiadali tytuł Xiążęcia, Hrabiego lub Barona. *b.* Ze osoba, która dowodzi szlachectwa, jej ojciec, dziad lub pradziad, byli przed rokiem 1795. Dygnitarzami Koronnymi, Członkami Senatu, albo Izby Poselskiej, że sprawowali Poselstwo przy zagranicznych Dworach. *c.* Ze osoba, która dowodzi szlachectwa, jej ojciec, dziad lub pradziad, byli ozdobieni orderem Orła Białego, lub S. Stanisława przed rokiem 1795. albo też orderem S. Stanisława I. klasy od dnia 14. (2) Września 1829. r. *d.* Ze sam dowodzący, jego ojciec, dziad lub pradziad, przed rokiem 1775. posiadali całe wsie z zupełnym prawem własności. *e.* Ze osoby dowodzące szlachectwa, otrzymały stopień oficerski polski, poczynając od kapitana, i że w roku 1815. lub później, weszły w skład byłych wojsk Królestwa Polskiego, a następnie nie miały udziału w ostatnim rokoszu.

Art. 18. Dyplomata Panujących i Konstytucye Sejmów, mogą być przedstawiane: *a.* Woryginałach lub w kopiach wyjętych z aktów, znajdujących się w dawnych metrykach Koronnej i Litewskiej. Kopie powyższe powinny być stwierdzone i poświadczone, co do aktów wyjętych z dawnej metryki Koronnej, w Komisji Rządowej Sprawiedliwości, a co do aktów z dawnej metryki Litewskiej, w I. Wydziale 3. Departamentu Rządzącego Senatu. W tym ostatnim przypadku świadectwo okazaniem będzie w Sekretaryacie Stanu Królestwa Polskiego. *b.* W kopiach lub wypisach z aktów umieszczonych w zbiorze praw, zwanym Volumina Legum, tudzież w Dzienniku Praw Xięstwa Warszawskiego i Królestwa Polskiego.

Art. 19. Tytuły honorowe Xiążęcia, Hrabiego lub Barona, będą przyjęte za dowód szlachectwa wtedy, jeżeli prawa do posiadania owych rozpoznane zostały w swoim czasie przez były Senat Królestwa Polskiego, a następnie osoby którym też prawa służą, zamieszczone były w roku 1824. na liście Najwyższej zatwierdzonej, lub jeżeli tytuły powyższe nadane są Postanowieniami Cesarzy Rossyjskich, Królów Polskich.

Art. 20. Dowodem posiadania Dygnitarstwa albo sprawowania Urzędu jest akt nominacyi, a w niedostatku onego, inne dokumenta, z których bezpośrednio wypływa, że osoba w rzeczy samej posiada Dygnitarstwo, albo sprawowała takowy Urząd.

Art. 21. Otrzymanie orderu Orła Białego lub orderu S. Stanisława, udowodnione będzie okazaniem oryginalnego patentu na tenże order, albo świadectwem z dawnych metryk Koronnej i Litewskiej, z aktów Sekretaryatu Stanu Królestwa Polskiego, lub z Kapituły Rossyjskich Cesarzsko - Królewskich orderów.

Art. 22. Posiadanie zupełnym prawem własności całych wsi, udowodnione będzie wyciągami z aktów metryk dawnych Koronnej i Litewskiej, lub z archiwów Województw obecnie Królestwo Polskie posiadających. Wyciągi z dawnych metryk Koronnej i Litewskiej, powinny być poświadczone w sposobie art. 18. oznaczonym; wyjęte zaś z archiwów Wojewódzkich, powinny być poświadczone w Komisji Rządowej Sprawiedliwości.

Art. 23. Dowodem posiadania polskich oficerskich stopni będą patenta na te stopnie. Należenie zaś od roku 1815. do składu byłych wojsk polskich, i niemienie udziału w ostatnim rokoszu, udowodnione będzie świadectwem zarządzającego Wydziałami byłej Komisji Rządowej Wojskowej pozostałemi.

Art. 24. Zapisanie w księgach obywatelskich szlachty po Województwach, samo przez się nie stanowi dowodu szlachectwa, jeżeli nie będzie stwierdzone aktami wyżej opisanemi.

Art. 25. Osoby, które same albo których przodkowie nie byli zapisani w księgach obywatelskich szlachty po Województwach, powinny oprócz udowodnienia szlachectwa dokumentami w powyższych artykułach opisanemi, usprawiedliwić zarazem, że się nie znajdowały w żadnym z przypadków podług obowiązujących w różnych epokach praw dawnych polskich, pruskich i austriackich, utratę szlachectwa za sobą pociągających.

Art. 26. Okoliczność, że kto nosi toż samo nazwisko, i używa tegoż samego herbu co i inna osoba szlacheckiego stanu, nie stanowi jeszcze dowodu szlachectwa, jeżeli zarazem pochodzenie od niej w prostej linii udowodnione nie będzie sposobami prawem cywilnym wskazanemi.

Art. 27. Szlachectwo mieszkańców Cesarstwa udowodnia się w Królestwie Polskiem świadectwami Naczelników Gubernij i Prowincyj, stwierdzającemi, że osoby których się też świadectwa dotyczą, uznane są za szlachtę przez Herolda; świadectwo zaś mieszkańców Wielkiego Xięstwa Finlandzkiego, udowodnia się świadectwami tamiecznego Generał - Gubernatora. Rzeczywistość powyższych świadectw powinna być stwierdzona przez Sekretaryat Stanu Królestwa.

ROZDZIAŁ DRUGI.

O prawach i przywilejach szlacheckiego stanu.

ODDZIAŁ I.

O prawach i przywilejach szlacheckiego stanu pod względem zgromadzeń szlacheckich.

Art. 28. Prawa i przywileje szlachty pod względem zgromadzeń szlacheckich, oznaczone będą oddzielną Ustawą.

ODDZIAŁ II.

O prawach i przywilejach szlacheckiego stanu każdej osobie w szczególności służących.

I. *O prawach pod względem służby.*

Art. 29. Osobom stanu szlacheckiego zastrzega się na wieczne czasy wolny wstęp do publicznej rządowej służby bez żadnego przymusu, wyjąwszy gdyby tego zachodziła szczególna potrzeba, przez Najwyższą Władzę oznaczona.

Art. 30. Szlachcie znajdującą się w służbie publicznej, dozwolonym jest pozostać w niej lub żądać umocnienia według przepisów w tej mierze obowiązujących.

Art. 31. Szlachta w służbie wojskowej zostająca, używa szczególnych przywilejów opisanych w zbiorze praw wojskowych.

Art. 32. Dzieci szlachcica dziedzicznego używają wszelkich praw i przywilejów swego stanu, chociażby same nigdy nie służyły.

Art. 33. Synowie osobistej szlachty, zajmującej posady VII. i VIII. klasy, podług ogólnej klasyfikacyi stopniów cywilnych wchodząc z zaciągu w służbę wojskową, będą przyjmowani na prawach Rossyjskiej szlachty, lecz powinni służyć nie mniej jak lat dwieście.

Art. 34. Synowie osobistej szlachty, zajmującej posady IX. i X. klasy, podług ogólnej klasyfikacyi stopniów cywilnych wchodząc z zaciągu w służbę wojskową, używają praw odpowiadających w tej służbie z szlachty (воинские привилегии).

Art. 35. Szlachta ma prawo nosić mundur tego Wojska Litwa, w którym jest zapisana.

II. *O prawach pod względem sędownictwa i praw kryminalnych.*

Art. 36. W sądzie sędziowskim, na mocy którego szlachcie za przestępstwo skazanym jest na utratę szlachectwa, nie może być wyrokany bez potwierdzenia Cesarza i Króla.

Art. 37. Szlachta nie może być poddana żadnej cielesnej karze, i w ciągu postępowania kryminalnego nie może być okaleczony i więziony.

Art. 38. Wojskowi wyższych stopni szlacheckiego stanu, zachowują prawo tegoż stanu i w przypadkach gdy z powołania przez państwo zostawali pod sądami. W karaniu porządkowym postępować z nimi należy podług przepisów postanowionych o karaniu Oficerów.

III. *O prawach pod względem majątku.*

Art. 39. Szlachcie przysługuje prawo zakładania nowych miasteczek, z dopełnieniem oddzielnymi aktami przepisów.

IV. *O prawach pod względem podatków i powinności publicznych.*

Art. 40. Szlachta wolna jest od wszelkich osobistych podatków.

Art. 41. Powinności domyślne szlachcica jest wolny od kwaterunku.

Art. 42. Wszystkie prawa i przywileje w Rozdziale niniejszym wymienione, służą w zupełności i tylko osobom, którym nadane szlachectwa z mocy niniejszej ustawy. Osobista szlachta używa ich osobliwie, a dziedziczna z całym potomstwem.

Art. 43. Wszakże szlachta Królestwa Polskiego, której prawa tego stanu służą jedynie w skutek pochodzenia od wstępnych, posiadających szlachectwo przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, i która udowodniła swoją przynależność do tegoż stanu sposobem niżej opisanym, pozostaje pod względem obowiązków do służby w tém samym położeniu, w jakim się dotąd znajdowała, i w skutek tego nie przestaje podlegać zaciągowi wojskowemu według praw w Królestwie Polskiem ogólnie obowiązujących.

Art. 44. Wszelako wchodząc w służbę, używa też szlachta następujących praw i przywilejów:

a. *Pod względem służby wojskowej.*

1. Przeciąg służby wojskowej z zaciągu, ustanawia się dla niej dziesięcioletni w miejsce piętnastoletniego, który jest w ogólności przepisany.
2. W ciągu służby nawet w niższych stopniach wojskowych, wolną jest od cielesnej kary równie jak szlachta Rosyjska.
3. Przedstawiana będzie na stopnie officerskie wakujące także zarówno ze szlachtą Rosyjską.
4. W razie posunięcia oniej na stopień officerski, nabywa z potomstwem wszelkich praw, które są przywiązane do szlachectwa nabytego z mocy ustawy niniejszej; lecz obowiązana jest wysłużyć przepisany dziesięcioletni przeciąg czasu.

b. *Pod względem służby cywilnej.*

1. Wchodząc w służbę cywilną na etatową posadę, wolną jest od zaciągu wojskowego, wszelako powinna wysłużyć w tej służbie dziesięcioletni przeciąg czasu. Kto niedosłuży tej liczby lat, podlega służbie wojskowej na czas pozostały.
2. Zostając w służbie cywilnej, otrzymuje nominacye na posady w miarę usposobienia, i posuwana będzie na wyższe stopnie podług przepisów oddzielnem postanowieniem wskazać się mających.
3. Dostąpiwszy tą koleją urzędu VIII. klasy, używa z potomstwem wszelkich praw, które są przywiązane do szlachectwa nabytego z mocy ustawy niniejszej. Wszakże obok tego obowiązana jest wysłużyć przepisany dziesięcioletni przeciąg czasu.

Art. 45. Tak szlachta nie zostając nawet w służbie, za otrzymaniem orderu Rosyjskiego nyskuje z potomstwem prawa i przywileje przysługujące szlachectwu nabytego z mocy ustawy niniejszej.

Art. 46. Szlachta zagraniczną nienywa w Królestwie żadnych przywilejów, wolną jest tylko od kary cielesnej w razie popełnionego przestępstwa.

ROZDZIAŁ TRZECI.

O utracie i odzyskaniu praw szlacheckiego stanu.

Art. 47. Szlachcie niemoże inaczéj utracić szlachectwa, jak wskutek wyroku sądowego za przestępstwo.

Art. 48. Przestępstwa pociągające za sobą utratę szlachectwa są te, na które kodexem karnym postanowiona jest kara śmierci, lub kary z utratą czci połączone. Karami takowemi są: a. więzienie warowne i ciężkie; b. zamknięcie w domu kary i poprawy.

Art. 49. Wyrok stanowiący utratę szlachectwa, powinien być przedstawiony pod Najwyższe zatwierdzenie.

Art. 50. Szlachectwo raz utracone, również tylko odzyskane być może z mocy Najwyższego postanowienia.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

O sprawdzaniu dowodów szlachectwa, zapisywaniu szlachty w księgi tym końcem po Województwach ustanowione, i o aktach stanu szlacheckiego.

ODDZIAŁ I.

O sprawdzaniu dowodów szlachectwa

Art. 51. Sprawdzanie dowodów szlachectwa pod głównym nadzorem Namiestnika Królestwa włożonem jest: 1. Na ustanawiającą się oddzielnie przy Radzie Stanu Królestwa Heroldyą. 2. Na Radę Stanu Królestwa.

1. *O Heroldyi.*

Art. 52. Heroldya składa się z jednego wydziału stałego i w miarę ilości interessów, z kilku wydziałów tymczasowych przez Namiestnika Królestwa urządzić się mających.

Art. 53. Każdy wydział Heroldyi składa się z Prezydującego i trzech Członków, wyznaczonych przez Namiestnika Królestwa. Prezydujący wyznaczonym być winien z pomiędzy Członków Rady Stanu.

Art. 54. Dla odrabiania interessów w Heroldyi ustanawia się oddzielna Kancellarya. W pierwszym wydziale zarządza nią Dyrektor Kancellaryi, a w tymczasowych Referendarze Rady Stanu. Dyrektor Kancellaryi w pierwszym wydziale, i Referendarze w tymczasowych wydziałach Heroldyi, są Członkami i zarazem Referentami tychże wydziałów. Liczba innych Urzędników Kancellaryi oznaczona będzie etatem zatwierdzonym przez Namiestnika Królestwa. Rada Stanu nieomieszka wydać dla Kancellaryi należyte przepisy, i zarazem wskazać zakres jej działań i odpowiedzialności.

Art. 55. Celem udowodnienia szlachectwa nabytego przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, każdy przebywający w Królestwie lub Rosyji, obowiązany jest wprost, lub za pośrednictwem Kommissyi Wojewódzkiej złożyć dowody praw swych Heroldyi, w ciągu roku od dnia rozpoczęcia przez nią czynności, pod utratą praw tychże. Dla małoletnich przeciąg czasu powyższy zaczynać bieżać od dnia dojscia pełnoletności. Dla osób przebywających za granicą z dozwolenia Rządu, zakreśla się przeciąg czasu dwuletni.

Art. 56. Heroldya ograniczy się na ten raz na rozpoznawaniu dowodów szlachectwa. Nienależy do niej wchodzić w rozpoznawanie tytułów honorowych, służyć mogących stronom; w tym względzie wydanem zostanie oddzielne postanowienie.

Art. 57. Wyrzeczenie Heroldyi, którym szlachectwo strony interessowanej niebędzie uznane za należyte udowodnione, powinno być do wiadomości téjże strony podane, i uważa się za ostateczne. Powtórne w téj mierze próby niemają być przyjętymi, wyjąwszy, gdyby złożone były nowe dowody, do czego zakreśla się dla strony interessowanej dodatkowy sześciomiesięczny przeciąg czasu, poczynający się od dnia podania do jej wiadomości wyrzeczenia Heroldyi.

Art. 58. O wszystkich tych, których prawa do szlachectwa uznane będą za nieudowodnione, i którym objawione będzie odmówne wyrzeczenie, Heroldya uwiadamia natychmiast Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych, która przedsięweźmie środki, ażeby w księgach ludności po gminach utrzymywanych, też osoby niebyły nadal w liczbie szlachty zapisane. Wszelako nietamuje się przez to stronom praw przedstawiania, do upływu sześciomiesięcznego przeciągu czasu, w art. 57. oznaczonego, nowych na szlachectwo dowodów, jeżeli jakie wynależą w stanie. Lecz jeżeli i przedstawione przy téj powtórnej próbie nowe dowody uznane będą za niedostateczne, również w razie zaniebdania przez stronę dodatkowo zakreślonego sześciomiesięcznego przeciągu czasu, wszelkie dalsze jej poszukiwania nazawsze pozostaną bez skutku.

Art. 59. Opinie Heroldyi, któremi przedstawione przez proszących dowody szlachectwa uznane zostaną za dostateczne, zapisywane będą wraz z przytoczonymi przez nią powodami do protokołu posiedzeń. Opinie takowe przedstawione będą pod zatwierdzenie Rady Stanu przez wydział, w którym interest był rozpoznawany.

Art. 60. Po nastąpieniu w Radzie Stanu ostatecznem zatwierdzeniu dowodów szlachectwa i uwiadomieniu o tém Heroldyi, pierwszy oniej wydział udzieli proszącym potrzebne świadectwo, za podpisem Prezydującego i Dyrektora Kancellaryi. Te tylko świadectwa przyjmowane będą przez Władze Rządowe, jako dowód szlacheckiego stanu. Wydając one Heroldya zarazem uwiadomi o tem Deputacye szlacheckie Województw, w których księgi szlacheckie podające pragnie być zapisanym.

Art. 61. Heroldya moćna jest w razie wątpliwości żądać od przełożonych nad archiwami dawcami, tak Koronnemi, jako też Wojewódzkimi, oryginału dokumentów składanych w kopii przez osoby dowodzące szlachectwa. Jeżeliby zachodziła trudność w przesłaniu tych dokumentów, Heroldya może wyprawić do rzeczonych archiwów Urzędnik w swych, dla osobistego sprawdzenia kopii z oryginałami. W razie odkrycia nierzetelności w skutek takowego sprawdzenia, Heroldya donosi bezwzględnie o tém wyższej Władzy, celem postąpienia z winnemi podług prawa.

Art. 62. Wszelkie próby podawane do Heroldyi, i wszelkie przedstawienia Kommissyj Wojewódzkich o rozpoznawanie dowodów szlachectwa, wnoszone będą do pierwszego wydziału. Interest odrańbają się części, w tym wydziale, częścią rozdzielone będą przez Prezydującego w nim w miarę ilości pomiędzy inne wydziały, a to pod bezpośrednim i głównym nadzorem Namiestnika Królestwa. W wydziałach przedstawiane będą taką koleją, jaką były wniesione. Nie w kole i przed wszystkimi rozpoznawane będą w pierwszym wydziale dowody szlachectwa osób do służby wojskowej z zaciągu powołanych, albo pragnących synów swoich pomieścić w korpusie Kadetów.

Art. 63. Każdy wydział miewać będzie posiedzenia w komplecie trzech przynajmniej Członków. Interesta rozstrzygają się w nim większość głosów, w razie różnicy zdań i równości głosów, głos Prezydującego przeważa, w razie przedłużającej się słabości lub nieobecności Prezydującego, wyznaczonym będzie w jego miejsce przez Namiestnika Królestwa inny Członek Rady Stanu.

Art. 64. Każdy wydział Heroldyi miewać będzie oddzielne posiedzenia, przynajmniej trzy razy w tydzień.

Art. 65. W miarę ukończenia interessów, mogą być rozwiązywane wydziały tymczasowe Heroldyi. Wydział pierwszy pozostanie się wszakże stałą Władzą do wszelkich interessów, ze szlachectwem związek mających. Oprócz sprawdzania dowodów szlachectwa, wydział pierwszy He-

Art. 44. Wszelako wchodząc w służbę, używa też szlachta następujących praw i przywilejów:

a. *Pod względem służby wojskowej.*

1. Przeciąg służby wojskowej z zaciągu, ustanawia się dla niej dziesięcioletni w miejsce piętnastoletniego, który jest w ogólności przepisany.
2. W ciągu służby nawet w niższych stopniach wojskowych, wolną jest od cielesnej kary równie jak szlachta Rosyjska.
3. Przedstawiana będzie na stopnie officerskie wakujące także zarówno ze szlachtą Rosyjską.
4. W razie posunięcia onej na stopień officerski, nabywa z potomstwem wszelkich praw, które są przywiązane do szlachectwa nabytego z mocy ustawy niniejszej; lecz obowiązana jest wysłużyć przepisany dziesięcioletni przeciąg czasu.

b. *Pod względem służby cywilnej.*

1. Wchodząc w służbę cywilną na etatową posadę, wolną jest od zaciągu wojskowego, wszelako powinna wysłużyć w tej służbie dziesięcioletni przeciąg czasu. Kto niedosłuży tej liczby lat, podlega służbie wojskowej na czas pozostały.
2. Zostając w służbie cywilnej, otrzymuje nominacje na posady w miarę usposobienia, i posuwana będzie na wyższe stopnie podług przepisów oddzielnem postanowieniem wskazać się mających.
3. Dostąpiwszy tą koleją urzędu VIII. klasy, używa z potomstwem wszelkich praw, które są przywiązane do szlachectwa nabytego z mocy ustawy niniejszej. Wszakże obok tego obowiązana jest wysłużyć przepisany dziesięcioletni przeciąg czasu.

Art. 45. Taż szlachta niezostając nawet w służbie, za otrzymaniem orderu Rosyjskiego używa z potomstwem prawa i przywileje przyznane szlachectwu nabytemu z mocy ustawy niniejszej.

Art. 46. Szlachta zagraniczna nieużywa w Królestwie żadnych przywilejów, wolną jest tylko od kary cielesnej w razie popełnionego przestępstwa.

ROZDZIAŁ TRZECI.

O utracie i odzyskaniu praw szlacheckiego stanu.

Art. 47. Szlachcie niemoże inaczej utracić szlachectwa, jak wskutek wyroku sądowego za przestępstwo.

Art. 48. Przestępstwa pociągające za sobą utratę szlachectwa są te, na które kodexem karnym postanowiona jest kara śmierci, lub kary z utratą czci połączone. Karami takowemi są: a. więzienie warowne i ciężkie; b. zamknięcie w domu kary i poprawy.

Art. 49. Wyrok stanowiący utratę szlachectwa, powinien być przedstawiony pod Najwyższe zatwierdzenie.

Art. 50. Szlachectwo raz utracone, również tylko odzyskane być może z mocy Najwyższego postanowienia.

ROZDZIAŁ CZWARTY.

O sprawdzaniu dowodów szlachectwa, zapisywaniu szlachty w księgi tym końcem po Województwach ustanowione, i o aktach stanu szlacheckiego.

ODDZIAŁ I.

O sprawdzaniu dowodów szlachectwa

Art. 51. Sprawdzanie dowodów szlachectwa pod głównym nadzorem Namiestnika Królestwa, włożonem jest: 1. Na ustanawiającą się oddzielnie przy Radzie Stanu Królestwa Heroldyą. 2. Na Radę Stanu Królestwa.

1. *O Heroldyi.*

Art. 52. Heroldya składa się z jednego wydziału stałego i w miarę ilości interessów, z kilku wydziałów tymczasowych przez Namiestnika Królestwa urządzać się mających.

Art. 53. Każdy wydział Heroldyi składa się z Prezydującego i trzech Członków, wyznaczonych przez Namiestnika Królestwa. Prezydujący wyznaczonym być winien z pomiędzy Członków Rady Stanu.

Art. 54. Dla odrabiania interessów w Heroldyi ustanawia się oddzielna Kancellarya. W pierwszym wydziale zarządza nią Dyktor Kancellaryi, a w tymczasowych Referendarze Rady Stanu. Dyktor Kancellaryi w pierwszym wydziale, i Referendarze w tymczasowych wydziałach Heroldyi, są Członkami i zarazem Referentami tychże wydziałów. Liczba innych Urzędników Kancellaryi oznaczoną będzie etatem zatwierdzonym przez Namiestnika Królestwa. Rada Stanu nieomieszkła wydać dla Kancellaryi należyte przepisy, i zarazem wskazać zakres jej działań i odpowiedzialności.

Art. 55. Celem udowodnienia szlachectwa nabytego przed ogłoszeniem niniejszej ustawy, każdy przebywający w Królestwie lub Rosyi, obowiązany jest wprost, lub za pośrednictwem Kommissyi Wojewódzkiej złożyć dowody praw swych Heroldyi, w ciągu roku od dnia rozpoczęcia przez nią czynności, pod utratą praw tychże. Dla małoletnich przeciąg czasu powyższy zacznie biec od dnia dościa pełnoletności. Dla osób przebywających za granicą z dozwolenia Rządu, zakreśla się przeciąg czasu dwuletni.

Art. 56. Heroldya ograniczy się na ten raz na rozpoznawaniu dowodów szlachectwa. Nienależy do niej wchodzić w rozpoznanie tytułów honorowych, służby mogących stronom; w tym względzie wydanem zostanie oddzielne postanowienie.

Art. 57. Wyrzeczenie Heroldyi, którym szlachectwo strony interessowanej niebędzie uznane za należyte udowodnione, powinno być do wiadomości téjże strony podane, i uważa się za ostateczne. Powtórne w téj mierze próby niemają być przyjętymi, wyjąwszy, gdyby złożone były nowe dowody, do czego zakreśla się dla strony interessowanej dodatkowy sześciomiesięczny przeciąg czasu, poczynający się od dnia podania do jej wiadomości wyrzeczenia Heroldyi.

Art. 58. O wszystkich tych, których prawa do szlachectwa uznane będą za nieudowodnione, i którym objawione będzie odmówne wyrzeczenie, Heroldya uwiadamia natychmiast Kommissyą Rządową Spraw Wewnętrznych, która przedsięwzięmie środki, ażeby w księgach ludności po gminach utrzymywanych, też osoby niebyły nadal w liczbie szlachty zapisane. Wszelako nietamuje się przez to stronom prawa przedstawiania, do upływu sześciomiesięcznego przeciagu czasu, w art. 57. oznaczonego, nowych na szlachectwo dowodów, jeżeli jakie wynależą w stanie. Lecz jeżeli i przedstawione przy téj powtórnej próbie nowe dowody uznane będą za niedostateczne, również w razie zniebdania przez stronę dodatkowo zakreślonego sześciomiesięcznego przeciagu czasu, wszelkie dalsze jej poszukiwania nazawsze pozostaną bez skutku.

Art. 59. Opinie Heroldyi, któremi przedstawione przez proszących dowody szlachectwa uznane zostaną za dostateczne, zapisywane będą wraz z przytoczonymi przez nią powodami do protokołu posiedzeń. Opinie takowe przedstawione będą pod zatwierdzenie Rady Stanu przez wydział, w którym interes był rozpoznawany.

Art. 60. Po nastąpieniu w Radzie Stanu ostatecznem zatwierdzeniu dowodów szlachectwa i uwiadomieniu o tém Heroldyi, pierwszy onej wydział udzieli proszącym potrzebne świadectwo, za podpisem Prezydującego i Dyktora Kancellaryi. Te tylko świadectwa przyjmowane będą przez Władze Rządowe, jako dowód szlacheckiego stanu. Wydajac one Heroldya zarazem uwiadomi o tém Deputacye szlacheckie Województw, w których księgi szlacheckie podajacy pragnie być zapisanym.

Art. 61. Heroldya mocną jest w razie wątpliwości żądać od przełożonych nad archiwami dawnymi, tak Koronnemi, jako też Wojewódzkimi, oryginału dokumentów składanych w kopii przez osoby dowodzące szlachectwa. Jeżeliby zachodziła trudność w przestaniu tych dokumentów, Heroldya może wyprawić do rzeczonych archiwów Urzędników swych, dla osobistego sprawdzenia kopii z oryginałami. W razie odkrycia nierzetelności w skutek takowego sprawdzania, Heroldya donosi bezzwłocznie o tém wyższej Władzy, celem postąpienia z winnemi podług prawa.

Art. 62. Wszelkie próby podawane do Heroldyi, i wszelkie przedstawienia Kommissyj Wojewódzkich o rozpoznanie dowodów szlachectwa, wnoszone będą do pierwszego wydziału. Interestsa odrabiają się częścią w tym wydziale, częścią rozdzielone będą przez Prezydującego w nim w miarę ilości pomiędzy inne wydziały, a to pod bezpośrednim i głównym nadzorem Namiestnika Królestwa. W wydziałach przedstawiane będą taką koleją, jaką były wniesione. Nie w kolei i przed wszystkiemi rozpoznawane będą w pierwszym wydziale dowody szlachectwa osób do służby wojskowej z zaciągu powołanych, albo pragnących synów swoich pomieścić w Korpusie Kadetów.

Art. 63. Każdy wydział miewać będzie posiedzenia w komplecie trzech przynajmniej Członków. Interestsa rozstrzygają się w nim większością głosów, w razie różnicy zdań i równości głosów, głos Prezydującego przeważa, w razie przedłużającej się słabości lub nieobecności Prezydującego, wyznaczonym będzie w jego miejsce przez Namiestnika Królestwa inny Członek Rady Stanu.

Art. 64. Każdy wydział Heroldyi miewać będzie oddzielne posiedzenia, przynajmniej trzy razy w tydzień.

Art. 65. W miarę ukończenia interessów, mogą być rozwiązywane wydziały tymczasowe Heroldyi. Wydział pierwszy pozostanie się wszakże stałą Władzą do wszelkich interessów, ze szlachectwem związek mających. Oprócz sprawdzania dowodów szlachectwa, wydział pierwszy He-

roldyi zajmuje się: 1. Wydawaniem świadectw na zatwierdzone dowody szlachectwa (art. 60). 2. Sporządzaniem dyplomatów na szlachectwo. 3. Utrzymywaniem księgi szlachty całego Królestwa. 4. Ułożeniem Herbarza, i nakoniec 5. Kontrollowaniem składanych jej peryodycznie przez Deputacye szlacheckie wykazów osób wniesionych w księgi szlachty.

2. O czynnościach Rady Stanu w przedmiocie szlachectwa.

Art. 66. Rada Stanu na ogólném zgromadzeniu ostatecznie rozstrzyga interessa ściągające się do udowodnienia szlachectwa, po rozważeniu poprzedniém opinii Heroldyi, stosownie do art. 59.

Art. 67. Interessa szlacheckie przygotowywane będą przez Kancellaryą Rady Stanu, i następnie przedstawiane przez Sekretarza Stanu.

Art. 68. Wyrzeczenia ostateczne Rady Stanu, objawiane będą przez Sekretarza Stanu Heroldyi, celem dalszego wykonania.

ODDZIAŁ II.

O zapisywaniu szlachty w ustanowione tym końcem księgi.

Art. 69. Przy każdej Kommissyi Wojewódzkiej ustanawia się Deputacya szlachecka, której obowiązkiem jest wpisywać znajdującą się w Województwie szlachtę w księgi tym końcem utrzymywane.

Art. 70. Deputacye szlacheckie wpisywać będą w księgi szlachty: 1. Osoby, które nabyły praw szlacheckiego stanu w skutek ogłoszenia niniejszej ustawy, na zasadzie okazanych przez nie aktów, dyplomatów i świadectw, z mocy art. 16. stanowiących dowód takowego stanu. 2. Osoby, które nabyły praw szlacheckiego stanu przed ogłoszeniem niniejszego prawa, na zasadzie świadectwa Heroldyi, stwierdzającego, że złożone przez oneż dowody, Rada Stanu przyznała ostatecznie za ważne.

Art. 71. Osoby pragnące być wpisane w księgę szlachty dziedzicznej, jako pochodzące od wstępnych, których prawa już przyznane zostały przez Radę Stanu, obowiązane są pochodzenie swe w prostej linii od tychże udowodnić sposobem w prawie cywilnym oznaczonym.

Art. 72. Deputacye szlacheckie składają się: 1. Z Prezesów Kommissyj Wojewódzkich, którzy są zarazem Prezesami Deputacyi. 2. Z Prezesów i Prokuratorów Sądów kryminalnych, w tych miastach, w których takowe Sądy znajdują się. 3. Z Prezesów i Prokuratorów Trybunałów Cywilnych. 4. Ze wszystkich Członków Kommissyi Wojewódzkich. 5. Z osób stanu szlacheckiego w liczbie wyrównywającej ilości Obwodów Województwa, po jednym z każdego Obwodu przez Namiestnika Królestwa powołane się mających.

Art. 73. Deputacye szlacheckie miewać będą posiedzenia w miarę potrzeby i w czasie przez Prezesa oznaczonym. Komplet Deputacyi składa się z pięciu przynajmniej Członków. Interessa rozstrzygają się większością głosów.

Art. 74. W razie przeszkody prawnej, niedozwalającej Prezesowi Kommissyi Wojewódzkiej przewodniczyć obradom, miejsce jego zastąpi na posiedzeniu Deputacyi Członek starszy klasą, a pomiędzy równymi co do klasy, Członek starszy z nominacyi.

Art. 75. Członkowie z Obwodów, wyznaczani będą na trzy lata; zasiadają kolejno po dwóch, przez sześć miesięcy.

Art. 76. Sekretarze Jeneralni Kommissyj Wojewódzkich, lub ich zastępcy, pełnić będą obowiązki Dyrektorów Kancellaryj Deputacyj szlacheckich, i utrzymują protokół ich posiedzeń.

Art. 77. Deputacye szlacheckie zostają co do czynności swych pod zwierzchnictwem Heroldyi, i w razie potrzeby zasięgają jej rozstrzygnięcia. Obowiązane są zdawać Heroldyi peryodyczne półroczne rapporta o swych czynnościach, z wykazami osób zapisanych w księgę szlachty.

Art. 78. Zażalenia na Deputacye szlacheckie złożone będą do Heroldyi, która mocną jest uchylać ich wyrzeczenia, i nakazać im zadosyć uczynienie ugruntowanym stron żądaniom.

ODDZIAŁ III.

O aktach szlacheckiego stanu.

Art. 79. Akta ściągające się do udowodnienia szlacheckiego stanu są: 1. dyplomata na szlachectwo; 2. księgi szlacheckie; 3. księgi genealogiczne; 4. Herbarz.

1. O dyplomatach na szlachectwo.

Art. 80. Dyplomata na szlachectwo wydawane będą szlachcie dziedzicznej, która nabyła szlachectwa po ogłoszeniu niniejszego prawa na jej żądanie.

Art. 81. Podania o dyplomata zanoszone będą: 1. Przez osoby stanu szlacheckiego w służbie cywilnej zostające, do téj Kommissyi Rządowej lub Władzy Naczelnej, od której one zależą. 2. Przez osoby niezostające w służbie cywilnej, do Kommissyi Rządowej Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego.

Art. 82. Do podań o dyplomata dołączone być winny potrzebne dowody, jako to: nominacye, patenta i zaprojektowany herb, którego podający chce używać.

Art. 83. Żądany herb niemoże być z liczby tych, które są już w posiadaniu innych familij; w razie podobieństwa, powinien być widocznymi oznakami od nich rozróżniony.

Art. 84. Kommissya Rządowa podaną prośbę o wydanie dyplomu przeszle Heroldyi.

Art. 85. Heroldya sprawdzi złożone jej dowody, i po sprostowaniu jeżeli tego zajdzie potrzeba rysunku herbu, sporządzi dyploma podług formy przez Namiestnika Królestwa ustanowionej. Do niej należy przestrzegać, aby w rysunku herbu zachowane były prawidła Heraldyki.

Art. 86. Sporządzone tym sposobem dyploma, będą przesłane Ministrowi Sekretarzowi Stanu, celem poniesienia ich do podpisu CESARZA i KRÓLA.

Art. 87. Kiedy dyplomata utwierdzone już będą Najwyższym podpisem, Minister Sekretarz Stanu po zakontrasygowaniu ich, i po zaopatrzeniu pieczęcią Królestwa Polskiego, zwróci je Sekretarzowi Stanu przy Radzie Stanu, celem przesłania téj Kommissyi Rządowej, za pośrednictwem której podana była prośba.

II. O księgach szlachty.

Art. 88. Księgi szlachty utrzymywane są: 1. w Heroldyi szlachty całego Królestwa; 2. w Deputacyach Wojewódzkich szlachty każdego Województwa.

Art. 89. Heroldya układa księgi szlachty całego Królestwa na skutek doniesień i raportów czynionych jej o nominacjach na urzędy, niemniej na skutek składanych jej przez Deputacye Szlacheckie wykazów.

Art. 90. Deputacye Szlacheckie układać będą księgę szlachty Wojewódzkiej na żądanie stron interessowanych, i za złożeniem dowodów art. 16. przepisanych.

Art. 91. Szlachta posiadająca nieruchomości, powinna być zapisana w tém Województwie, w którym ta nieruchomości jest położona; szlachta nieposiadająca żadnych nieruchomości, powinna być zapisana w Województwie, w którym jej przodkowie posiadali nieruchomości, albo w Województwie, w którym się rodziła, lub w którym jest zamieszkała.

Art. 92. Księgi szlachty utrzymywane tak przez Heroldya, jako też przez Deputacye Szlacheckie, są trojaki. W nich zawierają się alfabetycznym porządkiem imiona, nazwiska i urzędy: 1. Szlachty dziedzicznej, która nabyła szlachectwa po ogłoszeniu niniejszego prawa. 2. Szlachty, która już nabyła tego stanu przed ogłoszeniem niniejszego prawa. 3. Szlachty osobistej.

III. O księgach genealogicznych.

Art. 93. Księgi genealogiczne utrzymywane będą w każdym Województwie przez Deputacye Szlacheckie. Księgi te wyszczególniać będą nie tylko imie i nazwisko każdego szlachcica, ale nadto imiona i nazwiska jego żony i dzieci, tudzież majątek nieruchomy, który do nich należy.

Art. 94. Osobista szlachta niebędzie zapisywana w księgi genealogiczne.

Art. 95. Kiedy dowody na szlachectwo ostatecznie będą rozpoznane i potwierdzone, i nazwisko szlachcica zapisane w księgę szlachty, członkowie jego familii mogą być na ich żądanie wniesionymi w księgę genealogiczną, przy powołaniu się na ostateczne tychże dowodów zatwierdzenie.

IV. O Herbarzu.

Art. 96. Herbarz utrzymywany będzie przez Heroldya bez różnicy Województw; zawierać będzie rysunki i opisanie herbu każdej familii szlacheckiej, z wyjaśnieniem jej pochodzenia.

Art. 97. Heroldya użyje do ułożenia herbarza, aktów i oryginalnych dokumentów, które będzie miała pod ręką; a w razie potrzeby, korzystać może ze znanych w Królestwie dzieł heraldycznych.

Art. 98. Opisanie herbów i pochodzenie każdej familii szlacheckiej, dopełnionem będzie w herbarzu ile można w krótkości. Każda część herbarza oprawiona będzie w aksamit, i za poprzedniem poświadczeniem każdej stronicy przez Dyrektora Głównego Prezydującego w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości, poniesioną zostanie do podpisu CESARZA i KRÓLA. Części Najwyższymi podpisem utwierdzone, ogłoszone będą drukiem, a herby sztychowane.

Rozporządzenia przechodnie.

Art. 99. Z dniem ogłoszenia niniejszego prawa, ustają wszelkie prawa i rozporządzenia one-

mu przeciwne, a mianowicie uchylonem zostaje postanowienie Królewskie z dnia 17. (5) Czerwca 1817. r. o nadaniu szlachectwa i tytułach honorowych.

Art. 100. Osoby, które na mocy zatwierdzonej przez Namieśnika Królestwa assymilacji urzędów cywilnych z stopniami wojskowemi, zgodnie z postanowieniem Rady Administracyjnej z dnia 1. Maja (19. Kwietnia) 1832. r. o zaciągu, wstąpiły w służbę wojskową na prawach szlachty, zachowują też prawa, chociażby według ustawy niniejszej obowiązane były służyć jako wstępujący z ochoty lub rekruci.

(L. S.) Minister Sekretarz Stanu, w zastępstwie Pomocnik Ministra (podpisano) Ie. TURKUSA.

Zgodno z wypisem, Dyktor Główny Prezydujący w Kommissji Rządowej Sprawiedliwości, w zastępstwie Członek Rady Stanu A. WYSCHEHOWSKI.

Zgodno z oryginałem Sekretarz Stanu (podpisano) J. TYMOWSKA.

Za Sekretarza Jeneralnego, Szef Bióra B BRUCK.

Dzień ogłoszenia 18 Sierpnia 1836. roku.

RADA STANU Królestwa Polskiego.

W wykonaniu art. 54. prawa o szlachectwie w Królestwie Polskiem, w zamiarze wskazania porządku, zakresu działań i odpowiedzialności Kancellaryi Heroldyi, stanowi następujące przepisy:

T Y T U Ł I.

Otwarcie urzędowania.

Art. 1. Heroldya rozpocznie urzędowanie swoje od wykonania i podpisania w obec Prezesa przez członków Wydziału Stałego przysięgi na rotę:

«Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż pełniąc powierzony mi urząd członka Heroldyi (mianowany członek z Referendarzy Stanu przyda: » zarazem Dyrektora Kancellaryi téjże»), i przestrzegając sekretu, iżby nietylko najściślej przepisy prawa i wydanych lub wydać się mających instrukcyj wykonywać będę, nieuwodząc się żadnym dla stron osobistym względem, przyjaźnią, wdzięcznością, zemstą, nienawiścią, prośbami, ale nadto zaręczam, że w spełnieniu tego obowiązku poświęcę czas, pracę i siły moje tak, ażebym zachował wierne świadectwo nienadwerżonego sumienia — tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.» Taką przysięgę przed tymże Prezesem wykonają członki Wydziałów Tymczasowych, przez Namieśnika Królestwa urządzeni się mających.

Art. 2. Wszyscy inni Urzędnicy i Officialisci Heroldyi, wykonają przed Prezesem Wydziału Stałego właściwe dla każdego stopnia niżej przepisane przysięgi.

Art. 3. W myśl art. 7. i 55. prawa, Wydział Stały wyda niezwłoczne przez pisma publiczne ogłoszenie o rozpoczęciu i miejscu swego urzędowania, oznaczając dzień, od którego liczoną być ma bieg prekluzyjnego czasu, tak względem osób zamieszkałych w Królestwie lub Cesarstwie, jak względem przebywających za granicą z zezwolenia Rządu.

T Y T U Ł II.

Skład Kancellaryi Heroldyi.

Art. 4. Kancellarya Heroldyi Wydziału Stałego składa się z następujących Urzędników i Officialistów:

- a. z jednego Assessora Heroldycznego;
- b. z jednego Rysownika, kierującego częścią techniczną przez pierwsze dwa lata;
- c. z jednego Kontrollera, prowadzącego prawem przepisane księgi;
- d. z jednego Sekretarza Protokulisty;
- e. z trzech Sekretarzy Sekcyjnych, z których jeden do języka rosyjskiego;
- f. z jednego Archiwisty;
- g. z jednego Dziennikarza, razem Expedytora;
- h. z dwóch pomocników rysownika na pierwszy rok;
- i. z dwóch kaligrafów na pierwszy rok;
- k. z sześciu Podsekretarzy, tudzież dwóch woźnych i jednego posługacza.

Art. 5. Działania dotyczące się Kassy i rachunków Heroldyi, prowadzone będą przez Kancellaryę Rady Stanu, łącznie z funduszami téjże Rady.

Art. 6. Powoływanie osób do wyżej wyrażonego składu Kancellaryi Heroldyi, następować będzie w miarę uznania potrzeby przez Wydział Stały. Liczba ta według powiększających się działań i zaprowadzenia Wydziałów tymczasowych pomnożoną, równie jak po załatwieniu pierwotnych licznějších czynności, stosownie do doświadczenia zmniejszoną być może, za potwierdzeniem Namieśnika Królestwa.

Art. 7. Każdy z Wydziałów Tymczasowych będzie miał Sekretarza Protokulistę i Sekretarza Wydziałowego; reszta zaś czynności załatwiana będzie w Kancellaryi Wydziału Stałego.

T Y T U Ł III.

Podział czynności Heroldyi.

Art. 8. Wydział Stały Heroldyi dzieli się na trzy Sekcje, z których każda mając na czele jednego z jej członków, którego Prezes przeznaczy, załatwia właściwe sobie czynności, mianowicie:

a. Do pierwszej Sekcji należą działania wyływające z art. 16. i 17. prawa o szlachectwie, a dotyczące szlachectwa dziedzicznego, wydawania świadectw na przyznane szlachectwo, przygotowania dyplomatów i rozpoznawanie herbów.

b. Druga oprócz pomocy Sekcji pierwszej, załatwia interessa dotyczące się szlachectwa osobistego, sprawdza składane przez Deputacje Szlacheckie wykazy osób wniesionych do ksiąg szlacheckich, utrzymuje księgi szlachty całego Królestwa, układa Herbownik.

c. Do trzeciej równie oprócz pomocy Sekcji pierwszej, należy kierunek Kancellaryi, wykonanie przez téż Kancellaryę decyzjów zapadłych na posiedzeniach Heroldyi, korespondencye przydane, oraz cały bieg i porządek postępowania biórowego.

Art. 9. Wydziały Tymczasowe załatwiają jedynie przedmioty mające za cel uznawanie dowodów szlachectwa dziedzicznego, przed ogłoszeniem prawa nabytego. Wyznaczenie takowych przedmiotów zależy od Prezesa Wydziału Stałego.

T Y T U Ł IV.

Posiedzenia.

Art. 10. Na posiedzeniach ogólnych, odbywanych najmniej trzy razy w tydzień, członki Heroldyi przedstawiają referaty interessów taką kolejną, jaką w Dzienniku Głównym są zapisane.

Art. 11. Wszelkie decyzje Heroldyi powinny obejmować w sobie powody z przytoczeniem artykułów prawa, na których są oparte.

Art. 12. Takowe decyzje zapadłe w sposobie art. 63. prawa przepisany, Sekretarz Protokulista zapisuje w protokule posiedzeń, równie jak obecność członków na każdym posiedzeniu przytoczonych. Decyzje ważniejsze zapisywane będą w całej osnowie, o załatwieniu zaś innych przedmiotów, uczyniona będzie wzmianka z powołaniem się na numer Dziennika Podawczego.

Art. 13. W końcu posiedzenia protokół zawierający treść zapadłych decyzjów, przez Prezesa zacyfrowanym zostanie. Na pierwszym zaś następnym posiedzeniu, Sekretarz Protokulista przedstawi właściwą redakcyę, którą Prezes i członki podpiszą.

Art. 14. Różność zdań zapisana będzie w protokule; wolno jest członkom odmiennego zdania będącym, podać do protokołu oddzielne pismo, z wyłuszczeniem powodów i zasad, co najdalej na najpierwszym posiedzeniu po zapadłej decyzji uskutecznić winno.

T Y T U Ł V.

Rozpoznawanie dowodów.

Art. 15. Podający prośbę o przyznanie szlachectwa, winien do niej załączyć dowody, na których żądanie swoje opiera, wyrazi imię, nazwisko, stan lub urząd, miejsce i Obwód zamieszkania, niemniej oświadczenie w którego Województwa księgach szlacheckich zapisany być pragnie.

Art. 16. Do każdego podania przyłączona będzie podpisana przez podawcę w dwóch exemplarzach specyfikacya dowodów przedstawionych Heroldyi.

Art. 17. Dziennikarz mając sobie przez Dyrektora Kancellaryi odesłane podanie, zaciągnie takowe do Dziennika Głównego w porządku w jakim przychodzi, a porównawszy dowody z specyfikacyą, jeżeli znajdzie zgodność, na jednym exemplarzu téjże specyfikacyi poświadczy odbiór dowodów, i pod jakim numerem podanie w Dziennik wciągniętym zostało. Tak poświadczony exemplarz zwróconym będzie stronie lub samej, lub za pośrednictwem władzy, przez którą prośba przybyła. W razie zaś niezgodności liczby i rodzaju dowodów z specyfikacyą, uczyni o tém wzmiankę, i rzecz niezwłocznie Dyrektorowi Kancellaryi przedstawi.

Art. 18. Dla zapobieżenia wszelkim wątpliwościom i reklamacyom co do upływu czasu, artykułem 57. prawa do podania powtórnej prośby zakreślonego, wręczenie rezolucyj odmownych usku-

tecznioném będzie w następującym sposobie: Pomienione decyzje wraz z dowodami przesyłane będą do właściwych Kommissarzy Obwodowych, celem niezawodnego wręczenia ich stronom właściwym, z przygotowaném przez Kancellaryą Heroldyi pokwitowaniem. Kommissarz Obwodowy wezwie podającego na dzień oznaczony do odebrania rezolucyi wraz z dowodami, otrzyma od niego na przygotowaném pokwitowaniu podpis odbioru, własnoręczność takowego podpisu zaświadczy, i pokwitowanie przesła Heroldyi.

Art. 19. Wszelkie dowody które przejdą przez rozbiór Heroldyi, oznaczone być winny napisem Dyrektora Kancellaryi właściwego Wydziału, w słowach: przedstawiono na posiedzeniu Heroldyi Wydziału N. dnia N. miesiąca N. roku N. (podpis Dyrektora Kancellaryi.) Dla ułatwienia tej czynności, napisy takowe oprócz podpisu gryfem wyciskane być mogą.

Art. 20. W razie potrzeby sprawdzania dokumentu z oryginałem znajdującym się w jednym ze składów akt krajowych, Heroldya zamiast wysyłania na miejsce jednego z Urzędników swoich, może nakazać właściwej władzy, ażeby oryginalny dokument przesłała Heroldyi. Dostrzeżona przy tej czynności wszelka nierzetelność, doniesioną będzie Namiestnikowi Królestwa.

Art. 21. Opinie Heroldyi przedstawione wedle art. 59. prawa pod zatwierdzenie Rady Stanu, przesyłane będą do Sekretarza Stanu przy téjże Radzie, wraz z aktami i projektem do decyzji Rady.

Art. 22. Na zasadzie ostatecznego zatwierdzenia Rady Stanu, Wydział Stały bez względu w którymkolwiek z Wydziałów Tymczasowych rzecz była rozpoznana, wydaje świadectwa na przyznane szlachectwo w formie pod lit. A. oznaczonej, i takowe przesyła stronie za pośrednictwem Deputacyi Szlacheckiej, w której Województwie podający chciał być do ksiąg szlacheckich zapisanym. Za świadectwa takowe od każdego w szczególności pobierana będzie na rzecz Skarbu opłata po 50. złt.

T Y T U Ł VI.

Księgi Szlacheckie.

Art. 23. Heroldya stosownie do artykułu 65. 70. i 90. prawa o szlachectwie, utrzymuje trojaki rodzaj księgi szlachty całego Królestwa: 1. Księgi szlachty dziedzicznej, która nabyła szlachectwa po ogłoszeniu prawa. 2. Księgi szlachty dziedzicznej, która nabyła tego stanu przed ogłoszeniem tego prawa. 3. Księgi szlachty osobistej. Deputacye Szlacheckie oprócz utrzymywania podobnych ksiąg co do właściwych Województw, prowadzą: 4. Księgi genealogiczne.

I. O księgach szlachty dziedzicznej, która nabyła szlachectwa po ogłoszeniu prawa.

Art. 24. Deputacye Szlacheckie po roztrząśnieniu złożonych sobie podań i dowodów, i po uznaniu ich za dostateczne, spiszą co do każdego w szczególności interessenta wykaz podług załączonego wzoru pod lit. B. i takowy wraz z dowodami przy oddzielnym raporcie przesyła Heroldyi.

Ars. 25. Skoro Heroldya wnioski Deputacyi zatwierdzi, natenczas Deputacya wpisze podającego do księgi szlacheckiej Województwa, utrzymywanej podług wzoru C. Heroldya zaś w zaciągnięciu tego interessenta do swojej przeznaczonej na to księgi całego Królestwa, zastosuje się do wzoru D.

II. O księgach szlachty dziedzicznej, która nabyła tego stanu przed ogłoszeniem prawa.

Art. 26. Szlachta, która chce wywodzić stan nabyty przed ogłoszeniem prawa, udaje się do Heroldyi stosownie do art. 55. rzeczonego prawa, lub wprost, lub przez Kommissaryą Wojewódzką.

Art. 27. Po uzyskaniu świadectwa tej władzy przyznającego szlachectwo, zgłaszający się zapisanym będzie do właściwych ksiąg według wzoru E. przez Heroldyą utrzymywanych. Następnie właściwa Deputacya Szlachecka zapisze do księgi swojej w sposobie jak wskazuje wzór pod lit. F.

III. O szlachcie osobistej.

Art. 28. W założeniu i utrzymywaniu ksiąg szlachty osobistej zachowaném będzie toż samo postępowanie, jak względem szlachty dziedzicznej, nabywającej tego stanu po ogłoszeniu prawa.

Wzory do ksiąg tego oddziału oznaczone są pod lit. G. dla Deputacyi szlacheckiej; pod lit. H. dla Heroldyi.

IV. O Księgach Genealogicznych.

Art. 29. Księgi genealogiczne szlachty każdego Województwa utrzymywane będą przez Deputacye szlacheckie podług wzoru J. Zapisanie do nich nie wprzód nastąpi, aż po zatwierdzeniu Heroldyi na wniosek właściwej Deputacyi.

Art. 30. Szczególne objaśnienia, jakie potrzebne być mogą przy zapełnieniu rubryk we wszystkich powyższych księgach wyrażone są na samych wzorach.

Art. 31. Z doniesień, jakie Heroldya stosownie do art. 59. prawa od władz krajowych odbiera o zmianach zaszytych między urzędnikami, skoro ją dojdzie wiadomość o przejściu szlachcica osobiste-

go do szlachty dziedzicznej, stosowne odmiany w księgach swoich dopełni, i o nich właściwe Deputacye w tym samym celu zawiadomi.

Art. 32. Wszelkie księgi będą sznurowe, opieczątowane, liczbowane i parafowane; papier do nich, jak równie do świadectw i dyplomatów, umyślnie na to w fabryce wyrobiony być ma.

Art. 33. Każda litera alfabetu mieć będzie oddzielną księgę z dodatkowemi w miarę potrzeby tomami, i z właściwym do każdego skorowidzem, po zapełnieniu przygotowanym.

Art. 34. W razie przeniesienia się szlachcica z Województwa, w którego księgi szlacheckie był zapisany, do innego Województwa, właściwe deputacye zniósą się między sobą celem wykreślenia w jednej, a zapisania w drugiej, o czém obie złożą rapport Heroldyi.

Art. 35. Świadectwa o zapisaniu do ksiąg szlacheckich, właściwe deputacye na żądanie stron wydawać będą.

Art. 36. Założenia wszystkich powyższych ksiąg, ich przygotowania i jednostajności Heroldya dopilnuje.

T Y T U Ł VII.

Obowiązki i Attrybucye Prezesa Heroldyi.

Art. 37. Prezes Heroldyi ma zwierzchni dozór i kierunek wszystkich działań tej magistratury, on przestrzega, aby interessa z należytą odbywane były rozważą; pospiechem i porządkiem. Do niego należy czuwanie nad wykonaniem wyższych rozkazów i postanowień; on mocen jest rozdzielać pracę pomiędzy Członków bez względu nawet na sekye.

Art. 38. Prezes przedstawia Namiestnikowi Królestwa potrzebę utworzenia Wydziałów Tymczasowych, i między takowe Wydziały prace przeznacza.

Art. 39. Podaje do nominacyi Namiestnikowi Królestwa następujących urzędników Kancellaryi: Sekretarzy, Archiwistę, Kontrollera, Assessora Heroldycznego i Rysownika kierującego częścią techniczną, wszystkich innych sam mianuje.

Art. 40. Do Prezesa należy utrzymywanie listy konduity Członków Heroldyi i całego składu jej Kancellaryi, oraz przedstawianie takowej Namiestnikowi Królestwa.

Art. 41. Prezes Heroldyi czuwa zarazem nad postępowaniem deputacyów szlacheckich. Jeżeli przy rozpoznawaniu ich działań okaże się jaki nieporządek lub nadużycie, donosi o tem Namiestnikowi Królestwa, równie jak o środkach przez Heroldyą użytych celem sprostowania uchybień. W razie zaś, gdyby takowe środki przechodziły zakres władzy Heroldyi, postępuje wedle otrzymanych wyższych rozkazów.

Art. 42. W przedmiotach większej nagłośności i prostego wykonania, nienależących do narady ogólnego posiedzenia, jako też w korespondencyach prezydyalnych, sam wydaje decyzje, o których jednak wiadomość powinna być na pierwsze posiedzenie przez Dyrektora Kancellaryi wniesiona.

Art. 43. Żaden z Członków Heroldyi bez pozwolenia Prezesa Wydziału Stałego oddalić się niemoże z miejsca swego urzędowania. Żądający urlopu na czas dłuższy jak na cztery tygodnie, lub na wyjazd za granicę, potrzebuje pozwolenia Namiestnika Królestwa. W takim razie Prezes urzędująca zastępstwo i czuwa, aby żadna w działaniach władzy przerwa nienastąpiła.

Art. 44. Za nieregularne działanie, zwłokę, niezgodną z przepisami prawa decyzją, słowem i swoim podpisem, Prezes jest odpowiedzialnym.

Art. 45. Powyższe przepisy rozciągają się do prezydujących w Wydziałach Tymczasowych, o ile niesą wyłącznie prawem i niniejszą organizacją przywiązane do obowiązków i attrybucyi Prezesa, kierującego Wydziałem Stałym.

T Y T U Ł VIII.

Obowiązki i Attrybucye Członków Heroldyi.

Art. 46. Obowiązkiem jest Członków Heroldyi interessa Sekcyi swoich, równie jak te, które im przez Prezesa, lub właściwych prezydujących poruczone zostaną, z należytym staraniem i pospiechem, wraz z dowodami rozpoznawać; stosujące się do nich przepisy prawa ściśle rozważać; każdy przedmiot wedle zastrzeżonej prawem kolei, z rzetelną i dokładną opinią na posiedzeniu przedstawić.

Art. 47. Do nich należy dopilnować, aby decyzje wiernie, jasno i dokładnie były zapisywane, następnie zaś przestrzegać ściśle ich wykonania w pracach właściwych Sekretarzy, które przez nich w tym celu przejrane, udokładnione i zacyfrowane być mają.

Art. 48. Zazwłokę, nierregularne działanie, niegodną z aktami i prawem opinią, w ogólności za swój podpis, Członkowie Heroldyi, każdy co do swojej części i spraw mu poruczonych, są odpowiedzialni.

T Y T U Ł IX.

Obowiązki i Attrybucye Dyrektorów Kancellaryi.

Art. 49. Dyrektor Kancellaryi Wydziału Stałego ma dozór nad całym składem i porządkiem Kancellaryi. Pod ogólnym zarządkiem Prezesa pilnuje ściślego wypełniania powinności przez wszystkie oddziały służby biurowej.

Art. 50. Otwiera wszelkie pisma, oprócz adresowanych do Prezesa, i po zapisaniu na nich prezydentaty, przedstawia Prezesowi, celem rozdzielenia pomiędzy Sekcyę lub Wydziały, oraz dla zażegnania poleceń jego w rzeczach prezydyalnych; oznacza przedmioty, które stosownie do art. 62. prawa, przed wszystkimi innymi załatwiane być winny, następnie takowe pisma oddaje Dziennikarzowi dla wpisania w Dziennik Główny, i oddania właściwym Wydziałom lub Sekcyom za pokwitowaniem właściwych Sekretarzy.

Art. 51. Na każdym posiedzeniu Dyrektor Kancellaryi podaje Prezesowi wykaz interesów, jaką kolejną wnoszone być mają. Czuwa nad pilnym wyprawieniem przedmiotów mających zastrzeżone prawem przed innymi pierwszeństwo. Przygotowuje interesy prezydyalne, i względem tych wszystkich obowiązków stosownie ulega odpowiedzialności.

Art. 52. Też same obowiązki, attrybucye i odpowiedzialność rozciągają się w miarę poruczonych im działań, do Dyrektorów Kancellaryi w Wydziałach Tymczasowych.

T Y T U Ł X.

Obowiązki, Attrybucye i odpowiedzialność innych osób, do służby Kancellaryi Heroldyi należących

I. Assessor Heraldyczny.

Art. 53. Dla tem dokładniejszego dopełnienia art. 83. 85. i 97. prawa o szlachectwie, będzie przy Wydziale Stałym Heroldyi Assessor Heraldyczny, którego obowiązkiem jest stosownie do rzeczonych przepisów, udzielać opinią względem właściwości żądanych herbów, a mianowicie: iżby te widocznie znakami różniły się od herbów innych rodzin, i ażeby w rysunku takowych ściśle zachowane były prawidła tej nauki.

Art. 54. W rozpoznawaniu i ocenieniu autentyczności dawniejszych dokumentów, równie jak w układzie herbownika, o ile Heroldya będzie miała potrzebę korzystać z dzieł dotyczących się dawnych rodzin szlacheckich, Assessor Heraldyczny winien jest polecone sobie w tej mierze poszukiwania i wnioski na żądanie każdego Wydziału przedstawiać, za które staje się odpowiedzialnym.

Art. 55. Przywołany na posiedzenie któregokolwiek Wydziału, ma głos doradczy.

Art. 56. Pod jego dozorem zostaje Biblioteka Heroldyi.

Art. 57. Urzędnik ten wykona następującą przysięgę: «Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż powierzony mi Urząd i obowiązki Assessora Heraldycznego, z całą pilnością i gorliwością wypełniać będę; w ocenianiu dokumentów i w dawaniu opinii, trzymać się będę sumiennie rzetelności i przepisów nauki, nieuwodząc się żadnym dla stron względem, przyjaźnią, wdzięcznością, zemstą, nienawiścią, prośbami, lub jakimkolwiek osobistymi widokami, sekretu i doszłych mnie wiadomości nienadużyję; słowem, wypełniając dane mi polecenia przez Heroldyę i jej Prezesa, tak postępować będę, iżbym zachował wierne świadectwo nienadwężonego sumienia. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.»

II. Rysownik kierujący częścią techniczną.

Art. 58. Część rysunkowa i kaligraficzna, co do przygotowania dyplomatów, świadectw przyznanego szlachectwa, herbów, oraz układu herbownika, zostaje pod kierunkiem Naczelnego Rysownika, który odpowiedzialnym jest za wierność rysunków i ich kopii, oraz za całość składu pism, ksiąg i rysunków, które pod jego kluczem zostawać mają.

Art. 59. Urzędnik ten na zasadzie zapadłych decyzji, i wedle przepisów się mających przez Heroldyę prawidła, stosownie do art. 96. i 98. prawa, układa i prowadzi herbownik, pilnując razem druków i sztychów.

Art. 60. Rota przysięgi jego jest następująca: «Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż powierzony mi Urząd Rysownika Heroldyi i przywiązane do niego obowiązki, wedle przepisów prawa, organizacji i wydanych mi przez władzę poleceń, z całą pilnością i gorliwością wykonywać będę, sekretu i doszłych mnie wiadomości dla żadnych osobistych widoków nienadużyję, po-

wieczony mi skład ksiąg, pism i rysunków najtroskliwiej zachowam, i we wszystkiem tak postępować będę, jak na wiernego i sumiennego Urzędnika przystoi. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.»

III. Kontroller prowadzący księgi szlacheckie

Art. 61. Prowadzenie ksiąg Heroldyi z odpowiedzialnością za ich porządek, całość, zgodność z aktami i wydanymi decyzjami, zapewnienie, poruczone jest Kontrollerowi, który następującą wykona przysięgę: «Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż pełniąc sumiennie powierzony mi obowiązek Kontrollera Heroldyi, wszelkie przepisy, instrukcje i polecenia Władzy nade mną przełożonej, wiernie wykonam, księgi Heroldyi Królestwa zgodnie z aktami i decyzjami prowadzić takowe w całości i porządku utrzymywać będę, przestrzegając sekretu Izby i postępując w dopełnianiu powinności, jak na prawego Urzędnika przystoi. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.»

IV. Sekretarz Protokulista, Sekretarze Sekcyj i Wydziałów.

Art. 62. Głównym obowiązkiem Sekretarza Protokulisty jest prowadzić protokół posiedzeń Heroldyi, wedle przepisów wskazanych w art. 11. 12. 13. i 14. niniejszej organizacji.

Art. 63. Sekretarz Protokulista utrzymuje pod swoim zamknięciem przy protokołach posiedzeń oddzielne zdania, o jakich w art. 14. jest mowa.

Art. 64. Jest razem Sekretarzem Prezydyalnym, i wykonywa pomocnicze czynności przy Dyrektorze Kancellaryi.

Art. 65. Sekretarze Sekcyjni w Wydziale Stałym, i Sekretarze Wydziałów Tymczasowych, utrzymywać będą dzienniki interesów przepisanych Sekcyi lub Wydziałowi, z których odbiora Dziennikarza ogólnego pokwitują.

Art. 66. Do Sekretarzy Sekcyjnych należy przygotowanie interesów, które poruczone im będą przez członków Heroldyi, oraz extendowanie decyzji na posiedzeniu zapadłych. W tej czynności Sekretarze stosować się jak najściślej powinni do osnowy decyzji, bez dowolnych opuszczeń lub dodatków, i zachowując treść decyzji wierną i jasną.

Art. 67. Każdą przygotowaną ekspedycją Sekretarz podaje właściwemu członkowi Sekcyj lub właściwemu Dyrektorowi Kancellaryi do przejrzania i zacyfrowania, i obowiązany jest sprawdzać mundaz minutami. Wreszcie, Sekretarze w Wydziałach i Sekcyj winni są wypełniać dane im polecenia przez Prezesa, właściwych prezydujących członków Heroldyi i Dyrektorów Kancellaryj, z odpowiedzialnością do swoich obowiązków przywiązaną.

Art. 68. Sekretarz Protokulista i Sekretarze Heroldyi wykonają przysięgę na rotę następującą: «Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż powierzone mi obowiązki Sekretarza Protokulisty (lub Sekretarza Heroldyi) ściśle wypełniać, protokoły narad Heroldyi, (te ostatnie trzy wyrazy inni Sekretarze w przysiędze swojej opuszczają), ekspedycje wydawanych przez tę magistraturę decyzji, z największą dokładnością, pośpiechem i wiarą prowadzić i uskutecznić będę, względem wszelkich poruczonych mi pism lub wiadomości ściśle sekret zachowam, nieuwodząc się żadnym na korzyść lub szkodę stron interesowanych osobistym względem, ani jakimkolwiek widokiem. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.»

V. Archiwista.

Art. 69. Archiwista Heroldyi utrzymywać będzie akta tak ogólne, jak szczególne. Do pierwszych należą wszelkie urządzenia, decyzje i pisma stosujące się do ogólnych działań Heroldyi; drugie obejmują wszelkie papiery i dowody z jednym oddzielnym interesem związek mające.

Art. 70. Wszelkie akta opatrzone być winny dokładnymi rotułami. Archiwista utrzymuje razem ogólne reportorium akt obejmujące numer ciągły, osobę lub władzę której się dotyczą, treść ich przedmiotu, liter i numer voluminu.

Art. 71. Na żądanie Sekretarza, jeżeli są akta ściągające się do podania, takowe Archiwista dołącza, i na dole samego podania zapisze ich rubrum; na grzbiecie zaś akt położy numer pisma, do którego dołączone zostały, albo zaświadczy, że żadnych poprzedniczych akt nie ma.

Art. 72. Któregokolwiek Sekcyi i Wydziałowi podania przepisane będą, Archiwista otrzyma od Sekretarza pokwitowanie na dołączone akta w osobnej na to przygotowanej książce. Po załatwieniu interesu, akta zwracając się do archiwum, w ten czas Sekretarz kwitując ma obowiązek dopilnować, aby jego pokwitowanie w księdze wykreślonym zostało, i z chwilą oddania numeru do akt właściwych, Archiwista numer na grzbiecie akt zapisany przekreśli.

Art. 73. Archiwista odpowiedzialny za porządne utrzymywanie akt, ich wierną straż i całość, oraz ściśle dopełnienie przepisów, i przy objęciu swego obowiązku wykona następującą przysięgę:

Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż pełniąc powierzony mi obowiązek Archiwisty Heroldyi, wszelkie przepisy, instrukcyje i polecenia władzy nademną przełożonej wiernie zachowam, oddanych dozorowi memu pism najtroskliwiej i w najzupełniejszym porządku strzedz będą, sekretu Izby i doszłych do mnie wiadomości władzen sposób nakorzyć lub szkodę którejkolwiek strony dla osobistego widoku nienadużyję; słowem w całym mojem postępowaniu zachowam sumienną rzetelność i wiarę. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.

VI. Dziennikarz razem Expedytor.

Art. 74. Obowiązkiem Dziennikarza Expedytora jest: a. Zaciągnąć do Dziennika Głównego wszelkie pisma do Heroldyi przychodzące i z niej wychodzące. b. Utrzymywać kontrolę z Sekretarzami co do interessów oddawanych Sekcyom lub Wydziałom. c. Odbierać minuty ekspedycyj wyszłych z Heroldyi, i resztę rubryk Dziennika Głównego zapełnić. d. Dopilnować zwrotu akt wziętych z Archiwum, o ile takowe przy ekspedycyi niemają być wysłane.

Art. 75. Dziennikarz Expedytor odbiera od Sekretarzy minuty ekspedycyj, takowe między przepisujących rozdziela, czuwa nad porządnym, czystym i spiesznym ich wygotowaniem, utrzymuje kontrolę tej pracy, podpisane ekspedycyje według adresu wyprawia, poświadcza dzień wyprawy minuty.

Art. 76. Ekspedycyje rozsyłane stronom przez woźnych lub przez pocztę, zapisywane będą w osobne na ten cel przygotowane książki, które Dziennikarz Expedytor często rewiduje dla przekonania się, czyli woźni pism niezatrzymują, i czyli właściwie podług adresu są oddawane.

Art. 77. Dziennikarz Expedytor odpowiedzialny za porządek, wierność i pośpiech swych działań, wykona przysięgę na rotę: »Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż powierzony mi obowiązek Dziennikarza Expedytora w Kancellaryi Heroldyi wiernie sprawować będę, przepisy instrukcyi i dane mi polecenia przez władzę nademną przełożoną sumiennie wykonam, sekretu Izby i doszłych do mnie wiadomości pod żadnym osobistym względem nienadużyję; w ogólności w całym postępowaniu mojem tak się zachowam, jak na wiernego i uczciwego urzędnika przystoi. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.«

VII. Pomocnicy Rysownika, Kaligrafowie, Podsekretarze i inni Oficjalsi.

Art. 78. Pomocnicy Rysownika zostający pod bezpośrednim tegoż nadzorem, i obowiązani wykonywać wszelkie polecenia Heroldyi, oraz jej Prezesa, a za dokładność służby równie odpowiedzialni, wykonają powyższą w art. 70. przepisaną przysięgę, z opuszczeniem jedynie wyrazów: powierzony mi skład ksiąg, pism i rysunków, najtroskliwiej zachowam.

Art. 79. Kaligrafowie i Podsekretarze wykonają przysięgę: »Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż obowiązki Kaligrafa lub Podsekretarza podług przepisów prawa i organizacyi, z wszelką pilnością i gorliwością wykonywać będę, poruczone mi prace i polecenia jak najstawniej wypełnię i uskutecznię, doszłe do mnie wiadomości sumiennie zachowam; słowem, postępując z rzetelnością i wiarą, nie niedopuszczę coby ze szkodą służby być mogło. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.«

Art. 80. Przysięga woźnych i posługacza: »Ja NN. przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, iż wszelkie rozkazy i polecenia wiernie wykonywać będę, poruczoną mi straż, porządek w biurach zachowam, nikomu do nich tajemnego lub zabronionego wstępu niedozwolę, w roznoszeniu pism i ekspedycyj postępować będę z należytem pośpiechem; słowem, wszystkich powinności moich najrzetelniej starać się będę dopełniać. Tak mi Boże dopomóż i niewinna Syna Jego męko.«

T Y T U Ł. XI.

Ogólne przepisy co do odpowiedzialności.

Art. 81. Oprócz powyższych poszczególnie wymienionych przepisów, działania i obowiązki osób składających Kancellaryą Heroldyi są w ogólności te same jak w innych gałęziach rządowych, i także za ich niedopełnienie spada na przekraczających odpowiedzialność.

Art. 82. Prezes Heroldyi ma prawo w razie przewinięcia napominać, karani pieniężnem w papierze stempowym obciążać, i w urzędowaniu zawieszać.

Art. 83. Oddalenie od służby lub oddanie pod Sąd za przestępstwa kodexem karnym przewidziane, nastąpić może jedynie za decyzją władzy, przez którą wykraczający był mianowany.

T Y T U Ł. XII.

R a p p ó r t a.

Art. 84. W pierwszych ośmiu dniach każdego miesiąca, Dyrektor Kancellaryi przedstawi Prezesowi